

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני:

אל"ם מאיה הלר - שופטת

בעניין:

התובע הצבאי הראשי – המערער (ע"י ב"כ, רס"ן מתן פורשט; סרן גל אלוני)

נגד

ק/XXX רס"ם ר' ג' – המשיב (ע"י ב"כ, רס"ן עומר קנובלר)

ערעור על החלטה של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי הדרום שניתנה בתיק דרום (מעצרים) 155/18 (אל"ם אחסאן חלבי – הנשיא) ביום 18.6.2018. הערעור נדחה.

ה ח ל ט ה

רקע

1. ביום 15.6.2018 בשעה 06:23 לערך, היה המשיב, רס"ם ר' ג', מעורב בתאונת דרכים עצמית, בעיר באר שבע. לאחר שנחקר במשטרת ישראל, ונמצא, לכאורה, כי נהג בשכרות, שוחרר המשיב למעצר בית. בד בבד, זומן לעריכת שימוע ביום 17.6.2018, שלאחריו נפסלו רישיונותיו, פסילה מנהלית, למשך 60 ימים על-ידי משטרת ישראל. ביום 16.6.2018 (יום שבת), בצהריום, הועברה הודעה על דבר התאונה והחקירה למצ"ח. בהתאם, לאחר השימוע, עוכב החשוד על-ידי המשטרה הצבאית החוקרת. בהמשך, עתרה התביעה למעצרו לצורכי חקירה ובית הדין קמא נעתר לבקשה זו והאריך את המעצר הממשי עד ליום 18.6.2018.

2. ביום 18.6.2018 עתרה התביעה להורות על מעצרו הפתוח עד ליום 24.6.2018 בשל חשד לנהיגה בשכרות, נהיגה בקלות ראש, נהיגה במצב השולל את השליטה ברכב, גרימת נזק לאדם או לרכוש ושיבוש הליכי חקירה. בית הדין קמא קבע, כי לא קיימות פעולות חקירה נוספות, המצדיקות את המשך המעצר ואף לא קיימות עילות

המצדיקות את המשך המעצר או נקיטת חלופת מעצר, ולפיכך, הורה על שחרורו של המשיב ממעצר. מכאן הערעור שלפניי.

החלטת בית הדין קמא

3. בית הדין קמא פירט באריכות את ממצאי החקירה עד כה. מאחר שלא עלו לפניו מחלוקות ראייתיות ביחס לעובדות המבססות לכאורה את החשדות, ביסס את מסקנותיו לעניין הבקשה על המסכת העובדתית הבאה:

"מהתיאור בדו"ח הפעולה של השוטר... מדובר ברכב מסוג סיטרואן... אשר 'נכנס בעץ ונמעך חזיתית'. כתוצאה מהתאונה התנפצה שמשה וכרית האוויר של הנהג הופעלה... החשוד... זוהה כשהוא עומד מחוץ לרכב, והוא התנדנד. החשוד נשאל אם שתה והוא ענה: 'כן אני מודה אני שיכור, הייתי לבד ברכב'... לחשוד היה 'חתך שטחי בראשו'... בבדיקת במכשיר 'הינשוף', נמצא כי הערך הוא 959 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אוויר נשוף. לחשוד בוצעו בדיקות מאפיינים... והיה ניתן להבחין כי הוא מתקשה בהבנה ובביצוע, מתנדנד ונרדם על הכסא... החשוד מסר שבילה במסעדה וששתה 2 כוסות של משקה אלכוהולי מסוג וויסקי... בתיאור בדיקת המאפיינים... החשוד התנדנד, ובעת ההליכה על הקו, לא הצמיד עקב לאגודל, חרג מהקו, התנדנד, לא מנה בקול רם את הצעדים ואף הפסיק ללכת. בבדיקה נוספת של הבאת האצבע לאף, החשוד התנדנד, והשתמש ביד הלא נכונה בשלב הרביעי מתוך שישה. כמו כן, החשוד לא עצם את עיניו בעת בדיקה זו... נערך שימוע לחשוד בו שב ואמר ששתה... נחקר החשוד לאחר אזהרה... מסר כי שתה 200 גרם של משקה אלכוהולי מסוג וויסקי. החשוד ציין כי אינו זוכר מה קרה בתאונה ואינו זוכר במה פגע... צורף דו"ח בוחן תנועה שמסקנותיו... 'כי נהג צבאית א'... פגע באבן שפה שמימין איבד שליטה ופגע בעץ עם פינה קדמית ימין של רכבו ולאחר מכן המשיך בנסיעה ופגע בעץ נוסף עם חזית רכבו שם נעצר".

4. בהידרשו לעילות המעצר, קבע בית הדין קמא, כי "עבירה של נהיגה בשכרות, חרף פוטנציאל הסיכון שבה, אינה מביאה להגבלת חירותו של אדם, במעצר או בחלופת מעצר, והמסוכנות הנשקפת מופגת, דרך כלל, בפסילת רישיונות הנהיגה". בהמשך, לאחר שנדרש לפסיקת בית המשפט העליון (בש"פ 7128/10 מור נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 17.10.2010)) ולפסיקת בית-דין זה (ע"מ/11/35 סמל גולץ נ' התובע הצבאי הראשי (2011)), קבע בית הדין קמא, "לאחר התלבטות, ולא בלי היסוס" כי:

"במקרה דגן מצטברות נסיבות לחומרה... לרבות ריכוז האלכוהול הגבוה, התרחשות התאונה, הנסיעה בדרך עירונית, התנהגות החשוד לאחר התאונה ועוד כיו"ב. ברם, איני סבור שדי באלו בכדי לקבוע כי עילת המסוכנות וכן העילה הייחודית לצבא הן בעוצמה שמחייבת את המעצר הפתוח. שעה שהעילות מתקיימות בעוצמה שאינה רבה – אין זה נכון לשלול את חירותו של החשוד בדרך של מעצר פתוח... כתוצאה מהתאונה לא נגרמה פגיעה בחיי אדם או חבלה ממשית בגוף... לא התקיימו נסיבות מחמירות לגבי דרך

הנהיגה של החשוד... אין ראיות על נהיגה פרועה, על נהיגה במהירות מופרזת, על ביצוע עבירות נלוות או על הימלטות מגורמי אכיפת החוק... אין לחובת החשוד הרשעות בעבירות חמורות דומות בעבר, ואין לחובתו אף הרשעה בעבירה של נהיגה בעת פסילת רישיונות. אכן, לחובת החשוד עבירות לא מעטות בתחום התעבורה, אך בכדי לקבוע שישנה מסוכנות שמצדיקה את הגבלת חירותו... וככלל, מעבר להיות הרכב רכב שנמצא בשימוש הצבא, ומעבר לדרגתו של החשוד, לא מתקיימות נסיבות צבאיות ייחודיות אשר בכוחן הן להטות את הכף לכיוון מעצרו הפתוח של החשוד".

5. בצד זאת הורה בית הדין קמא על פסילת רישיונותיו "כעת עד הגשת כתב האישום, ולאחר מכן – עד תום ההליכים המשפטיים".

טענות הצדדים

6. התביעה הצבאית חזרה לפניי על טיעוניה בפני הערכאה קמא. לשיטתה, נוכח רמת האלכוהול שנמדדה בגופו של המשיב, לצד התנהגותו בסמוך לאחר קרות התאונה, המלמדת על אובדן שליטה ממשי, כמו-גם, שינוי גרסאותיו בחקירה, תפקידו הצבאי, קרות התאונה ברכב צבאי שאינו משויך למשיב, עברו התעבורתי המכביד ובראי הפסיקה, יש להורות על מעצרו הפתוח מטעמים של מסוכנות כללית ובשל עילות המעצר הצבאיות: מסוכנות צבאית ופגיעה משמעותית במשמעת הצבא.

7. מנגד, סמכה ההגנה את ידיה על החלטתו של בית הדין קמא וביקשה שלא אתערב בה. נטען, כי עניינו של המשיב פחות בחומרתו מעניינו של סמל גולץ הנ"ל ולפיכך, בדין, לא ניתן היה ללמוד מאותו מקרה על קיומן של עילות המצדיקות חלופת מעצר במקרה דכאן. הוסיפה ההגנה וטענה שעתירתה של התביעה אינה נתמכת באסמכתאות מתאימות, ולמעשה, היא אף אינה מיישמת מדיניות שוויונית בהקשר זה (וראו: עורף (מחוזי) 21/18 **התובע הצבאי נ' רס"ן נדאו**, שם לא נתבקשה חלופת מעצר, אף שנסיבות המקרה דומות).

דיון והכרעה

8. דומה, כי הצדדים אינם חלוקים על ההלכות הנוגעות לשאלת המעצר בשל נהיגה בשכרות, או לאפשרות נקיטת חלופת מעצר, במקרים המתאימים, והשאלה הניצבת לפתחי היא אך שאלת יישומן של ההלכות שנקבעו בהקשר זה, על עניינו של המשיב.

9. אפנה אפוא, תחילה, להלכה שנקבעה על ידי בית המשפט העליון בעניין **מור הנ"ל**:

"אכן, עבירה של נהיגה בהשפעת משקאות משכרים או סמים מסוכנים הינה בעלת פוטנציאל גדול לפגיעה בסדר הציבורי, בשלמות הגוף ובחיי אדם, והיא יכולה להקים, לעיתים – ובמיוחד כאשר נגרמת בעטיה תאונת דרכים – עילה למעצר עד תום ההליכים, גם כאשר לא היו בהכרח הרוגים, או פצועים בתאונה..."

מקל וחומר, שהכף תיטה לעבר מעצרו של נאשם עד תום ההליכים נגדו, בעת שלנהיגתו של הנאשם בהשפעת אלכוהול, או סם מסוכן, שגרמה לתאונה, מצטרף ולו רכיב 'מחמיר' משמעותי אחד נוסף (ולא כל שכן מספר רכיבים כאלה). רשימה של רכיבים 'מחמירים' מסוג זה כוללת, אך לא מוגבלת, על פי הפסיקה, לנסיבות הבאות:

(א) מצב שבו, בעקבות אירוע הנהיגה בהשפעת אלכוהול או סם מסוכן, קופחו חיי אדם, או נגרמו לאדם פגיעות משמעותיות בגופו...

(ב) מקום שבו הפקיר הנאשם את הנפגעים במקום התאונה, או ניסה להסתיר, לאחר מעשה, את מעשיו ולטשטש את הראיות המובילות אליו...

(ג) מקרה שבו הנאשם נתפס בעבר ונחקר על ביצוע עבירות דומות של נהיגה בהשפעת אלכוהול, או סם, אך המשיך בכל זאת, מטעמים שונים, בדפוס פעילות אסור שכזה...

בהתקיים נסיבה 'מחמירה' מעין זו (אחת, או יותר) – נטייתו של בית המשפט לקבל אפשרות של איון, או הפחתה במסוכנות על דרך של חלופת מעצר תפחת מאוד. יחד עם זאת אין בכך כדי לשלול מניה וביה את הצורך לבדוק קיומה של חלופה ראויה ויתכנו מקרים חריגים, שבהם, למרות חומרת המעשים והנסיבות – בית המשפט יראה, מטעמים מיוחדים, או עם עבור הזמן – לשחרר את הנאשם לחלופת מעצר".

בהתאם, ביישמו הלכה זו, קבע בית-דין זה בעניין **סמל גולץ** הנ"ל, כי "עשויה להיות נהיגה בשכרות, שנלוות לה נסיבות מחמירות מתונות יותר מן הנסיבות שדוגמתן תוארה בעניין **מור** - כאלה שתמחשנה את מידת הסיכון הנלמדת מאותו אדם, אולם, בד בבד, תאפשרנה הסתפקות בחלופת מעצר".

10. התביעה לא חלקה על כי לא מצטרף בענייננו, לנהיגתו של המשיב בהשפעת אלכוהול שגרמה לכאורה לתאונה, אותו רכיב "מחמיר" המצדיק מעצר ממשי, אם כי סברה כי מתקיימות בענייננו של המשיב אותן "נסיבות מחמירות מתונות יותר" המצדיקות חלופת מעצר.

11. לאחר שנתתי דעתי לכלל טענות באי-כוח הצדדים ובחנתי לעומקה את החלטת בית הדין קמא, ראיתי לדחות את ערעור התביעה.

12. אכן, רמת האלכוהול אשר נמדדה בבדיקת הנשיפה שערך המשיב היא גבוהה ביותר, ואף התנהגותו של המשיב, לאחר קרות התאונה, מלמדת לכאורה, על כי במועד הרלוונטי לא היה בשליטה של ממש. בצד זאת, סברתי כי אין עניינו של המשיב דומה לנסיבות שפורטו בעניין **סמל גולץ** הנ"ל, זאת הן בשל פוטנציאל הסיכון הרב יותר הקיים בהסעת שבעה נוסעים נוספים ברכב והן משום שאין המדובר במי שהיה בכוננות נהיגה, אשר לא הרתיעה אותו מלצרוך אלכוהול. באותו מקרה אף נקבע כי "ההתרשמות מהתנהגותו של המערער היא כי הוא מועד לשתות לשוכרה" ומעצרו הפתוח נועד לתת "מסגרת אשר תפקח" עליו. לעומת זאת, בענייננו, לא נאספו ראיות,

המצביעות על תרבות שתייה לשוכרה (או בכלל) של המשיב. בשל כך, ולאור הצבר הנסיבות שעליהן עמד בית הדין קמא, ובהן: העדר אינדיקציה לנהיגה פרועה או מסוכנת שקדמה לתאונה; העדר פגיעות גוף משמעותיות כתוצאה מן התאונה; העדר עבר תעבורתי בעבירות של נהיגה בשכרות או עבירות תעבורה חמורות אחרות (להבדיל מעבירות תעבורה פחותות בחומרתן), אף שהמשיב אוהז ברישיון נהיגה מזה כ-25 שנים; ואי-התקיימותן של נסיבות צבאיות ייחודיות לביצוע העבירה שלכאורה, סברתי כי יש מקום לתת משקל לעמדת הערכאה קמא, אשר הביאה את מכלול השיקולים הצריכים לעניין, במסגרת החלטתה (וראו: בש"פ 5175/16 ג'אבר נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 7.7.2016)). לכך יש להוסיף כי רישיונות הנהיגה של המשיב נפסלו מנהלית על-ידי בית הדין קמא לתקופה קצובה (ואף צפויים להיפסל עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו) והתביעה לא הצביעה על אינדיקציה ברורה שלפיה המשיב צפוי לשוב ולנהוג חרף פסילה זו.

13. סוף דבר, המדובר במקרה אשר אין הכף נוטה בו, באופן מובהק, לטובת שחרור או חלופת מעצר. במקרים כגון אלו כבר נפסק כי "אף אם תאמר, שבנסיבות דן המדובר במקרה 'גבולי', אשר איפשר הגעה לתוצאה אחרת – אין הדבר מצדיק התערבות בהחלטת הערכאה קמא" (ע"מ/00/24 התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט חבושה (2000); וראו: בש"פ 5175/16 ג'אבר הנ"ל; ע"מ/14/24,25 טור' ווקחי נ' התובע הצבאי הראשי (2014); ע"מ/14/44 התובע הצבאי הראשי נ' טור' טורופוב (2014); בש"פ 90/99 מדינת ישראל נ' פלוני (טרם פורסם, 10.1.1999)).

14. אשר על כן, ערעור התביעה נדחה. החלטת בית הדין קמא תישאר על כנה.

ניתנה היום, ו' בתמוז התשע"ח, 19 ביוני 2018, בפומבי ובמעמד המשיב ובאי-כוח הצדדים.

מאיה הלר, אל"ם
שופטת בית הדין הצבאי
ל ע ר ע ר ו י ס

חתימת המגיה: _____
העתק נאמן למקור
סגן קורל מכני
קצינת בית הדין
תאריך: _____